

Polasaí Bí Cineálta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi

Ghlac Bord Bainistíocht Gaelscoil an Bhradáin Feasa an polasaí seo a leanas chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi.

Comhlíonann an polasaí seo go hiomlán ceanglais *Bí Cineálta: Gnásanna chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna 2024*.

Aithníonn an Bord Bainistíochta go gcuireann iompraíocht bhulaíochta as do chearta an linbh mar a leagtar amach i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh. Tá freagracht orainn go léir, mar phobal scoile, oibriú le chéile chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi agus chun déileáil leis an tionchar diúltach a bhíonn ag iompraíocht bhulaíochta.

Táimid tiomanta do chinntiú go gcoinnítear gach scoláire a fhreastalaíonn ar ár scoil saor ó dhíobháil agus go bhfuil folláine ár scoláirí chun tosaigh i ngach rud atá á dhéanamh againn. Aithnímid an tionchar diúltach a d'fhéadfadh a bheith ag iompraíocht bhulaíochta ar shaol ár scoláirí agus táimid tiomanta go hiomlán d'iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi.

Deimhnímid go ndéanfaimid, i gcomhréir lenár noibleagáidí faoi reachtaíocht chomhionannais, gach beart atá indéanta de réir réasúin chun ciapadh scoláirí nó baill foirne a chosc ar aon cheann de na naoi bhforas a shonraítear: inscne, stádas sibhialta, stádas clainne, claonadh gnéasach, reiligiún, aois, míchumas, cine agus a bheith mar bhall den Lucht Siúil.

Sainmhíniú ar an mbulaíocht

Tugtar sainmhíniú ar an mbulaíocht in *Cineáltas: Plean Gníomhaíochta ar an mBulaíocht agus Bí Cineálta: Gnásanna chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna* mar iompraíocht spriocdhírithe, ar líne nó as líne a dhéanann dochar. D'fhéadfadh an dochar a dhéantar a bheith fisiciúil, sóisialta agus/nó mothúchánach. Leanann iompraíocht bhulaíochta ar aghaidh thar thréimhse ama agus bíonn neamhchothroime cumhachta i gceist ann sa chaidreamh idir beirt nó grúpaí daoine sa tsochaí. Tugtar an sainmhíniú mionsonraithe i gCaibidil 2 de ghnásanna Bí Cineálta.

Ní mór do gach scoil polasaí Bí Cineálta a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm ina leagtar amach

conas a chuireann pobal na scoile cosc ar iompraíocht bhulaíochta agus conas a théann sé i ngleic léi. Déantar foráil i gCód Iompraíochta na scoile do straitéisí chun déileáil le hiompraíocht mhíchuí nach iompraíocht bhulaíochta í.

Mír A: Forbairt/athbhreithniú ar ár bpolasaí Bí Cineálta chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi

Tugadh deis do gach ball dár bpobal scoile ionchur a bheith acu i bhforbairt/athbhreithniú an pholasaí seo

	Dáta an Chomhairliúcháin	Modh comhairliúcháin
Foireann Scoile	16ú Bealtaine	Cruinniú agus ceistneoir
Daltaí	MF 2025	Caint & plé ceistneoir
Tuistí	MF 2025	Ceistneoir
Bord Bainistíochta	MF/DF 2025	Cruinniú
An dáta ar faomhadh an polasaí: 08/10/2025		
An dáta is déanaí a ndearnadh athbhreithniú ar an bpolasaí: 08/10/2025		

Mír B: Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc

Leagtar amach sa mhír seo na straitéisí coisctheacha a úsáidfídh an scoil. Ina measc sin tá straitéisí atá dírithe go sonrach ar iompraíocht bhulaíochta ar líne a chosc, iompraíocht bhulaíochta homafóbach agus trasfhóbach, iompraíocht bulaíochta ciníche, iompraíocht bulaíochta gnéasaí agus ciapadh gnéasach de réir mar is cuí. (Féach Caibidil 5 de ghnásanna Bí Cineálta).
• Timpeallacht dearfach a dhíríonn ar fholláine an dalta a fhorbairt   • “Cultúr inste” a bheith sa scoil   • Duine iontaofa - béim ar mhúinteoirí ranga (aiseolas ó na páistí)   • Timpeallacht fisiciúil dearfach, geal and páiste lárnach (níos mó póstaer maidir le frithbhulaíocht le crochadh-moladh ó na páistí)   • Maoirseacht cuí ar an gclós agus sa scoil (aiseolas ó pháistí maidir leis an gclós)   • Obair foirne i ngrúpaí beaga chun ceangal agus bá a chothú.   • Foghlaim chomhchoiteann i bhfeidhm.   • Peirspictíochtaí éagsúla san áireamh i stair, Oideachas Reiligiúnach agus OSPS.   • Pléigh ar chearta daonna, ciníochas chun claontachtaí a laghdú   • Úsáid gníomhaíochtaí curaclaim agus seach-churaclaim chun féinmhuinín a neartú.

- Foghlaim shóisialta agus mhothúchánach a chur chun cinn
- Réiteach fadhbanna a mhúineadh
- Ceiliúraigh éagsúlacht le himeachtaí scoile.
- Comhoibriú leanúnach le tuismitheoirí.
- Comhoibriú le heagraíochtaí áitiúla más oiriúnach
- Teachtaireachtaí frithbhulaíochta ar taispeáint go soiléir. (luaite ag na páistí)
- Bealaí shábháilte do dhaltai chun bulaíocht a thuairisciú a mhúineadh dóibh. (múinteoir ranga an-tábhachtach-luaite ag na páistí)
- **Tionscnaimh feasachta oiriúnacha d'aois** a dhéanann scrúdú ar chúiseanna agus tionchair an bhulaíochta, lena n-áirítear: nascleanúint chairdeas, bulaíocht bunaithe ar chéannacht, bulaíocht chiníoch, bulaíocht homafóbach/trasafóbach, gnéasachas agus ciapadh gnéasach.
- **Tacaíocht do rannpháirtíocht ghníomhach na ndaltai** i saol na scoile.
- **Tacaíocht do rannpháirtíocht ghníomhach na dtuismitheoirí.** (luaite ag na tuismitheoirí, bileog eolas cabhrach dóibh)
- **Ceardlanna agus seimineáir** a reáchtáil do dhaltai, do fhoireann na scoile agus do thuismitheoirí chun feasacht a ardú ar thionchar an bhulaíochta.
- **Tacaíocht do ghníomhaíochtaí** a chothaíonn bá, meas agus athléimneacht.
- **Tacú le tacaíocht piaraí,** cosúil le meantóireacht piaraí.
- **Gníomhartha cineáltais a chur chun cinn.**
- Réiteach fadhbanna a mhúineadh.
- **Díospóireachtaí a óstáil** chun smaointeoireacht chriticiúil agus meas ar thuairimí éagsúla a fhorbairt.
- **Cur i bhfeidhm churaclam OSPS** (luaite ag na páistí gur fhoghlaim siad faoi bhulaíocht thar a tréimhse ama sa scoil)
- **Cur i bhfeidhm churaclam Litearthacht sna Meáin Dhigiteacha,** a mhúineann do dhaltai faoi iompar freagrach ar líne agus saoránacht dhigiteach. (luaite ag tuistí, coiste maidir le úsáid fóin agus idirlín)
- **Comhraite rialta le daltai** faoi conas caidrimh chineálta agus mheasúla a fhorbairt ar líne.
- **Beartas inghlactha úsáide teicneolaíochta a fhorbairt agus a chur in iúl go soiléir.**
- **Cuir chun cinn nó óstáil imeachtaí sábháilteachta ar líne** do thuismitheoirí atá freagrach as monatóireacht a dhéanamh ar ghníomhaíochtaí a bpáistí ar líne.

I measc na straitéisí chun bulaíocht homafóbach agus trasafóbach a chosc tá na nithe seo a leanas (ní liosta iomlán é):

- **Timpeallacht fhisiciúil chuimsitheach a chothabháil,** mar shampla trí phóstaeir ábhartha a thaispeáint. (luaite ag na páistí)
- **Dúshlán a thabhairt do steiréitíopaí inscne.**
- **Ceardlanna agus seimineáir a reáchtáil** do dhaltai, do fhoireann na scoile agus do thuismitheoirí chun feasacht a ardú ar thionchar na bulaíochta homafóiche.
- **Spreagadh a thabhairt do dhaltai labhairt amach** nuair a fheiceann siad iompar homafóbach.
- **Tacú le tacaíocht piaraí,** mar shampla meantóireacht piaraí agus ghníomhaíochtaí chun bá a chothú.
- **Spreagadh a thabhairt do fhinnéithe chun bulaíocht chiníoch a thuairisciú** nuair a fheiceann siad í.
- **Tacaíochtaí a chur ar fáil do fhoireann na scoile** chun freagairt do riachtanais daltai

nach í an Bhéarla/Gaeilge a gcéad teanga, agus chun cumarsáid a éascú lena dtuismitheoirí.

- **A chinntiú go léiríonn ábhar léitheoireachta na leabharlainne agus na leabhair téacs** taithí saoil chuí daoine ó chúlraí náisiúnta, eitneacha agus cultúrtha éagsúla – idir dhaltaí agus dhaoine fásta.
- **Dúshlán a thabhairt do steiréitíopaí inscne** a d'fhéadfadh cur le ciapadh gnéasach

Tá na polasaithe maoirseachta agus monatóireachta a leanas i bhfeidhm ag an scoil chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi. (Féach Caibidil 5 de ghnásanna Bí Cineálta)

- Maoirseacht an mhúinteora agus foirne tacaíochta sa rang
- Maoirseacht an mhúinteora agus foirne tacaíochta ar an glós
- Maoirseacht an mhúinteora agus foirne tacaíochta ar thurasanna
- Oideachas a chur ar fáil OSPS - Fan Slán, Fun Friends, Friends for Life, Misneach
- Feachtas feasachta -Seachtain na bhFrithbhulaíochta/ Seachtain an Chairdis
- Gníomhaíochtaí struchtúrtha ag am lóin más oiriúnach
- Cód Iompair
- Cosaint Leanaí

Mír C: Ag dul i ngleic le hIompraíocht Bhulaíochta

- > **Seo a leanas an múinteoir/na múinteoirí atá freagrach as dul i ngleic le hIompraíocht bhulaíochta:**

- Múinteoirí Ranga (an-tábhachtach do na daltaí, luaite acu)
- Leas Príomhoide agus Príomhoide

- > **Nuair a tharlaíonn iompraíocht bhulaíochta, déanfaidh an scoil:**

- A chinntiú go néistear leis an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici agus go gcuirtear é/í ar a s(h)uaimhneas.
- Iarracht príobháideacht na ndaoine atá i gceist a chinntiú.
- Gach comhrá go híogair.
- Aois agus cumas na ndaoine atá i gceist a mheas.
- A éisteacht le tuairimí an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á dhéanamh air/uirthi maidir leis an mbealach is fearr chun dul i ngleic leis an gcás.
- A ghníomhú go tráthúil.
- Tuismitheoirí na ndaoine atá i gceist a chur ar an eolas.

Is iad seo a leanas na céimeanna a ghlacfaidh an scoil le fáil amach an raibh iompraíocht bhulaíochta á déanamh, na cuir chuige a glacfar chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta agus athbhreithniú a dhéanamh ar dhul chun cinn (féach Caibidil 6 de ghnásanna Bí Cineálta):

Foramharc ar chonas dul i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta:

<https://oide.ie/wp-content/uploads/2024/11/Gaeilge-Bi-Cinealta-Aghaidh-a-Tabhairt-ar-Iompar-Bulaíochta-.pdf>

Mar a mholtar in Aguisín C chun a chinneadh an bhfuil an t-iompraíocht a tuairiscíodh ina bulaíocht, ba chóir duit na ceisteanna seo a leanas a chur ort féin:

1. An bhfuil an t-iompraíocht dírithe ar mhac léinn amháin nó ar ghrúpa ar leith mac léinn?
2. An bhfuil sé mar aidhm leis an iompar dochar fisiciúil, sóisialta nó mothúchánach a dhéanamh?
3. An ndéantar an t-iompraíocht arís agus arís eile?

Má tá an freagra “Tá” ar gach ceann de na ceisteanna thuas, is bulaíocht atá san iompar, agus ba chóir dul i ngleic leis an iompar sin trí úsáid a bhaint as Nósanna Imeachta Bí Cineálta.

Má tá grúpa daltaí i gceist:

Ba chóir dul i dteagmháil le gach dalta ina n-aonar ar dtús. Ina dhiaidh sin, ba chóir bualadh leis na daltaí go léir mar ghrúpa. Ag cruinniú an ghrúpa, ba chóir iarraidh ar gach dalta a leagan féin den eachtra a thabhairt chun a chinntiú go bhfuil gach ball den ghrúpa soiléir faoi thuairimí a chéile. Ba chóir tacaíocht chúí a thabhairt do gach dalta ina dhiaidh sin, de réir mar is gá. D’fhéadfadh sé a bheith úsáideach iarraidh ar na daltaí lena mbaineann cur síos i scríbhinn a thabhairt ar an eachtra nó ar na heachtraí.

I gcás gur tharla iompraíocht bhulaíochta:

- Is dlúthchuid de phobal na scoile iad na tuismitheoirí agus tá ról tábhachtach acu, i gcomhar le scoileanna, maidir le dul i ngleic le hiompraíocht bhulaíochta. I gcás gur tharla iompraíocht bhulaíochta, ní mór teagmháil a dhéanamh le tuismitheoirí na scoláirí atá i gceist go luath chun iad a chur ar an eolas faoin gcás agus chun dul i gcomhairle leo maidir leis na gníomhaíochtaí atá le déanamh chun dul i ngleic leis an iompraíocht.
- Tá sé tábhachtach éisteacht le tuairimí an scoláire a bhfuil iompraíocht bhulaíochta á fulaingt aige/aici maidir leis an mbealach is fearr chun dul i ngleic leis an gcás.
- Ba chóir taifead a choinneáil den phlé a rinneadh le gach duine a bhí i gceist.
- Ba chóir go ndéanadh an taifead seo doiciméadú ar fhoirm agus ar chineál na hiompraíochta bulaíochta, más eol sin (féach Mír 2.5 agus 2.7 de ghnásanna Bí Cineálta), cá háit agus cathain a tharla sé agus dáta na teagmhála tosaigh leis na scoláirí atá i gceist agus a dtuismitheoirí.

- Ba chóir go mbeadh tuairimí na scoláirí atá i gceist agus a dtuismitheoirí maidir leis na gníomhartha atá le déanamh chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta san áireamh sa taifead.

Iarphlé i gcás gur tharla iompraíocht bhulaíochta:

- Ní mór don mhúinteoir dul i mbun plé arís leis na scoláirí agus na tuismitheoirí atá i gceist tráth nach bhfuil níos mó ná 20 lá scoile i ndiaidh na teagmhála tosaigh.
- Ar na tosca tábhachtacha atá le breithniú mar chuid den phlé seo tá cineál na hiompraíochta bulaíochta, éifeachtacht na straitéisí a úsáideadh chun dul i ngleic leis an iompraíochta bhulaíochta agus an caidreamh idir na scoláirí atá i gceist.
- Ba chóir don mhúinteoir an tathbhreithniú le scoláirí agus lena dtuismitheoirí a dhoiciméadú lena fháil amach an bhfuil deireadh tagtha leis an iompraíocht bhulaíochta agus tuairimí na scoláirí agus na dtuismitheoirí ina leith sin.
- Ba chóir an dáta ar cinneadh go raibh deireadh tagtha leis an iompraíocht bhulaíochta a thaifeadadh freisin.
- Ba chóir aon rannpháirtíocht le seirbhísí/tacaíochtaí seachtracha a bhreacadh síos freisin.
- D'fhéadfadh sé go mbeadh gá le maoirseacht agus tacaíocht leanúnach do na scoláirí atá i gceist fiú nuair a bheidh deireadh leis an iompraíocht bhulaíochta.
- Mura bhfuil deireadh tagtha leis an iompraíocht bhulaíochta ba chóir don mhúinteoir athbhreithniú a dhéanamh ar na straitéisí a úsáideadh i gcomhairle leis na scoláirí atá i gceist agus a dtuismitheoirí agus ba cheart amlíne a aontú le haghaidh tuilleadh plé go dtí go dtiocfaidh deireadh leis an iompraíocht bhulaíochta.
- Más léir go bhfuil an scoláire a bhfuil an iompraíocht bhulaíochta á léiriú aige/aici ag leanúint leis an iompraíocht a léiriú, ba chóir smaoineamh ar na straitéisí a úsáid chun déileáil le hiompraíocht mhíchuí dá bhforáiltear i gCód Iompair na scoile. Má dhéantar pionóis smachta a bhreithniú, is ceist é sin idir an scoláire ábhartha, a t(h)uismitheoirí agus an scoil.

Mura bhfuil tuismitheoir(i) sásta leis an gcaoi a ndeachaigh an scoil i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta, de réir Ghnásanna Bí Cineálta Chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus Iarbhunscoileanna, ba chóir iad a atreorú chuig gnásanna gearán na scoile. Má tá tuismitheoir míshásta leis an gcaoi a ndeachaigh an scoil i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta, féadfaidh sé/sí gearán a dhéanamh leis an Ombudsman do Leanaí má chreideann sé/sí go raibh tionchar diúltach ag gníomhaíochtaí na scoile ar an scoláire.

Déanfar gach iompar bulaíochta a thaifeadadh. Áireoidh an taifead seo an cineál iompair, cá háit agus cén uair ar tharla sé, agus dáta an teagmhála leis na daltaí agus leis na tuismitheoirí. Déanfar na gníomhartha agus na tacaíochtaí a aontaíodh chun dul i ngleic leis an iompar bulaíochta a dhoiciméadú. Más ábhar cosanta leanaí é an t-iompar bulaíochta, déileálfar leis gan mhoill de réir na Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Bhunscoileanna agus Iarbhunscoileanna.

Bainfidh an scoil úsáid as na cuir chuige seo a leanas chun tacú leo siúd a ndéanfar bulaíocht orthu, iad siúd a bheidh mar fhinné agus iad siúd a léireoidh iompraíocht bhulaíochta (féach Caibidil 6 de ghnásanna Bí Cineálta):

1. Is féidir le foireann NEPS tacú le scoileanna i dtaca le saincheistean a bhaineann le bulaíocht trína seirbhís dhíreach nó indíreach maidir le cásanna aonair.
2. Oide
3. Webwise
4. Anit-Bullying Centre DCU
5. Tusla- Ba chóir do scoileanna dul i dteagmháil le Tusla go díreach chun comhairle a fháil i gcásanna ina meastar gur ábhar cosanta leanaí atá san iompar bulaíochta. Féach Rannóg 2.4 chun treoir a fháil maidir le cathain a éiríonn iompar bulaíochta ina ábhar cosanta leanaí.

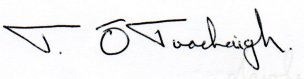
Mír D: Maoirseacht:

Cuirfidh an príomhoide uasdátú ar iompraíocht bhulaíochta i láthair ag gach cruinniú den Bhord Bainistíochta. San áireamh san uasdátú seo beidh líon na neachtraí iompraíochta bulaíochta a tuairiscíodh ón gcruinniú deireanach, líon na neachtraí leanúnacha agus líon iomlán na neachtraí ó thús na scoilbhliana. Sa chás gur tharla eachtraí iompraíochta bulaíochta, cuirfidh an príomhoide uasdátú ó bhéal ar fáil freisin lena náirítear nuair is ábhartha, eolas a bhaineann le treochtaí agus patrúin a aithníodh, straitéisí a úsáideadh chun dul i ngleic leis an iompraíocht bhulaíochta agus aon straitéisí níos leithne chun iompraíocht bhulaíochta a chosc agus dul i ngleic léi. Níl eolas pearsanta ná aitheantais san uasdátú seo. Féach Caibidil 7 de ghnásanna Bí Cineálta.

Tá an polasaí seo ar fáil do phobal na scoile ar shuíomh idirlín na scoile agus ina chóip chrua ach é a iarraidh. Tá leagan den pholasaí seo atá in oiriúint do scoláirí ar taispeáint sa scoil agus tá sé ar fáil freisin ar ár suíomh gréasáin agus ina chóip chrua ach é a iarraidh.

Déanfar an polasaí seo agus a chur i bhfeidhm a athbhreithniú ar bhonn bliantúil nó a luaithe agus is indéanta tar éis athrú ábhartha a bheith ann in aon ábhar dá dtagraíonn an polasaí seo.

Sínithe: Dáta: 08/10/2025
(Cathaoirleach an Bhoird Bainistíochta)

Sínithe: Dáta: 08/10/2025
(Príomhoide)